

Justitiedepartementet

Yttrande över SOU 2025:119 Ett nytt brott och andra åtgärder mot människohandel

Er beteckning: Ju2025/02760

Sammanfattning

Länsstyrelsen Östergötland tillstyrker utredningens bedömningar och förslag. Länsstyrelsen Östergötland vill även framföra synpunkter på hur förslagen skulle kunna utvecklas genom att:

- Länsstyrelsernas roll bör tydliggöras i det fortsatta arbete.
- Ett starkare nationellt ansvar behöver kompletteras med ett tydligt regionalt genomförandeperspektiv
- Länsstyrelserna kan utgöra en viktig länk mellan nationell och lokal nivå
- Ansvarskedjan kring stöd till utsatta bör göras tydligare

Länsstyrelsen Östergötlands synpunkter på utredningens förslag och bedömningar.

- **Länsstyrelsen Östergötland tillstyrker utredningens förslag och bedömningar.**

Länsstyrelsen delar utredningens bedömningar och ser särskilt positivt på åtgärder som stärker Sveriges förmåga att ge utsatta för människohandel och människoexploatering stöd och hjälp samt som bidrar till att de som utsätter kan lagföras. Samtidigt vill

Länsstyrelsen framföra några synpunkter på hur förslagen kan utvecklas och genomföras, särskilt i fråga om den regionala nivån och länsstyrelsernas roll i arbetet mot människohandel.

Länsstyrelsen Östergötlands övriga synpunkter

- **Länsstyrelsernas roll bör tydliggöras i det fortsatta arbetet**
Länsstyrelsen Östergötland anser att det, mot bakgrund av länsstyrelsernas regionala samordningsansvar, finns skäl att efterfråga en tydligare analys av länsstyrelsernas funktion i genomförandet av de föreslagna åtgärderna.

Utredningen beskriver länsstyrelsernas funktion i arbetet med människohandel, bland annat genom att beskriva länsstyrelsernas

regionala samordningsuppdrag och roll i samverkan inom uppdraget mäns våld mot kvinnor (s.338–339). Även länsstyrelsens uppdrag och roll i det brottsförebyggande arbetet lyfts av utredningen (s.342–344). Bland annat lyfts att länsstyrelserna ska stödja och bidra till strategier, samverkan, metodutveckling och kompetensutveckling samt samverka med kommuner, regioner och andra aktörer. Samtidigt ser inte Länsstyrelsen Östergötland att länsstyrelsernas eget perspektiv framstår som tydligt tillvarataget i utredningsarbetet, eftersom länsstyrelserna varken tycks ha varit representerade bland experter och sakkunniga eller särskilt utpekade bland de aktörer som utredningen haft närmare kontakter med. Länsstyrelsen Östergötland ser även att Statskontorets rapport I gränslandet mellan nationellt och lokalt – En studie av länsstyrelsernas roll gentemot kommunerna¹ varit relevant för utredningen att väga in.

– **Ett starkare nationellt ansvar behöver kompletteras med ett tydligt regionalt genomförandeperspektiv**

Länsstyrelsen Östergötland anser att det finns anledning att överväga hur länsstyrelsernas geografiska närvaro, funktion som statens förlängda arm i länen samt befintliga samordningsuppdrag och upparbetade samverkansstrukturer kan integreras i genomförandet. Exempelvis skulle det kunna vara uppdrag som tar sikte på verksamhetsnära stöd eller samordning på regional nivå men inom ramen för den nationella vidarebeslutsmekanismen.

Utredningen föreslår att Jämställdhetsmyndigheten ska ges ett formellt ansvar för Sveriges vidarebeslutsmekanism och Manualen vid misstanke om människohandel samt att Socialstyrelsen, i samråd med Jämställdhetsmyndigheten, ska ta fram ytterligare stödmaterial och vidta kunskapshöjande åtgärder för att förbättra Manualens genomslag på kommunal och regional nivå (s.290). Länsstyrelsen delar denna inriktning men vill framhålla den del i utredningen att mycket av det praktiska stödet och skyddet till utsatta ges lokalt och regionalt (s.299). I avsnitt 6.5.2 resonerar utredningen kring alternativet att rättsligt förankra manualen vid misstanke om människohandel. Där lyfts bland annat att det kommunala självstyret är en anledning till att det inte är lämpligt att införa en skyldighet för kommunerna att följa manualen. Utredningen bedömer därutöver att det inte heller är lämpligt att lagstifta om att relevanta aktörer generellt ska vara skyldiga att följa manualen (s.296). Länsstyrelsen Östergötland saknar här ett resonemang om Länsstyrelserna skulle kunna vara statens

¹ [I gränslandet mellan nationellt och lokalt – En studie av länsstyrelsernas roll gentemot kommunerna](#)

aktör på regional nivå för att bidra till samordning och stöd till kommuner och regioner i detta avseende. Även här finns anledning att lyfta Statskontorets utredning² och de delar där det pekas på att länsstyrelsernas organisatoriska särdrag i form av lokal kunskap, närhet till medborgare och lokala aktörer.

- **Länsstyrelserna kan utgöra en viktig länk mellan nationell och lokal nivå**

Länsstyrelsen Östergötland anser att det bör övervägas om länsstyrelserna tydligare bör ges en funktion som regionalt stödjande och samordnande aktör inom ramen för den nationella styrningen. I detta sammanhang anser Länsstyrelsen att det finns anledning att beakta länsstyrelsernas kännedom om regionala och lokala förutsättningar och behov samt kapacitet för olika typer av samordning, vilket också beskrivs i Statskontorets rapport³.

Länsstyrelsen ser ett behov av en tydligare struktur för hur kunskap, metodstöd och samordning ska nå den lokala nivån. Länsstyrelsen Östergötlands erfarenhet är att människohandelsärenden många gånger är sällanärenden för kommuner och andra lokala verksamheter, vilket gör det resurskrävande att upprätthålla lokal kunskap och kompetens. Samtidigt behöver berörda aktörer agera snabbt för att identifiera behov, samverka och hänvisa vidare till rätt instans. Här ser Länsstyrelsen att det kommer krävas god samverkan mellan statliga aktörer och landets kommuner. Länsstyrelsen vill i detta sammanhang koppla detta till Delegationens mot arbetslivskriminalitets slutbetänkande, Arbetslivskriminalitet – Upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete (SOU 2025:25)⁴ lyfter svårigheterna som kan finnas i samverkan mellan statliga myndigheter och kommuner. Detta beskrivs i nämnt slutbetänkande i avsnitt 7.5.2 sida 532. Flera länsstyrelser återkommer också i sina remissvar till slutbetänkandet till att länsstyrelserna bör få förtydligat uppdrag kopplat till arbetet med arbetslivskriminalitet och arbetslivskriminalitetscentren.

- **Ansvarskedjan kring stöd till utsatta bör göras tydligare**

Länsstyrelsen Östergötland anser att det finns skäl att i det fortsatta arbetet tydliggöra hur ansvarig kommun, socialtjänst, hälso- och sjukvård samt andra relevanta aktörer ska kopplas in tidigt och samordnat för att stärka rättssäkerheten och tillgången till stöd. Detta för att

² [I gränslandet mellan nationellt och lokalt – En studie av länsstyrelsernas roll gentemot kommunerna](#)

³ [I gränslandet mellan nationellt och lokalt – En studie av länsstyrelsernas roll gentemot kommunerna](#)

⁴ [Arbetslivskriminalitet – upplägg – verktyg och åtgärder – fortsatt arbete, SOU 2025:25](#)

ansvarsfördelningen i stödprocessen ska vara tydlig.
 Länsstyrelsen anser att det bör övervägas om inte
 Länsstyrelserna skulle kunna vara en statlig aktör med ansvar
 för att främja ett sådant arbete.

Här anser Länsstyrelsen Östergötland att det finns anledning att återkomma till behovet av samverkan mellan staten och landets kommuner för en fungerande vidareslussningsmekanism. Det lyfts bland annat bland annat under rubriken Manualen är en sådan vidareslussningsmekanism som avses men dess roller behöver formaliseras (s.293-300). Det vill länsstyrelsen koppla samman med att det i avsnitt 6.1.1 lyfts att länsstyrelserna är involverade i stöd och skyddsprocessen (s.239). Länsstyrelsen Östergötland anser dock att det bör analyseras ytterligare vad ansvaret kan bestå av och att eventuella uppdrag formas därefter. Utredningen beskriver också att potentiella brottsoffer i vissa fall hänvisas till regionkoordinatorer (s.238). Länsstyrelsen Östergötland vill i detta sammanhang framhålla att regionkoordinatorernas organisatoriska hemvist i värdkommuner kan medföra begränsningar i deras möjlighet att agera inom socialtjänstens ansvarsområde utanför dessa kommuner. Det är inte heller ett krav på kommuner att det ska finnas en regionkoordinator. Hur kommuner väljer att ordna sitt arbete faller således under det kommunala självstyret. Detta är en praktisk omständighet som Länsstyrelsen bedömer behöver beaktas i den fortsatta analysen av ansvarskedjan kring stöd till utsatta.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av avdelningschef Jenny Knuthammar med utvecklingsledare inom mäns våld mot kvinnor, Johan Landstedt som föredragande. Enhetschef Linda Pergelius Thorbjörnson har även deltagit i ärendets beredning.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post ostergotland@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Östergötland, 581 86 Linköping, eller ring vår växel 010-223 50 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/ostergotland.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på Länsstyrelsens webbplats:
www.lansstyrelsen.se/ostergotland/personuppgifter